

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 28. junija 1856.

Gospodarske skušnje.

(Bivec, nove sorte ogeršica, zelo pohvaljen). V nekem kmetijskem časniku smo brali te dni sledeče: Bivec utegne ogeršico kmali spodriniti; pridelali smo zernja in slame na enakem prostoru trikrat več kakor ogeršice; olja je dal 4 odstotke (4%) več. Sejali in obdelali smo ga kakor ogeršico. Zajec se ga ne loti na polji, ker ga perje njegovo bôde in je grenkljatega okusa. (Radovedni smo, kaj nam bojo gosp. fajmošter Zalokar, gosp. Terpine in še drugi, ki so lansko jesen bivec sejali, povedali v svojih skušnjah).

(Kako na homcih in gričih in družih pešenih krajih sadne drevesa saditi.) Po Manteuffelovih skušnjah se dá drevje na gričih in družih pešenih krajih, kjer spodej ni dobre persti, tako saditi, da se ne vsadi v skopane jame, ampak verh zemlje. Grof Šonbronov vertnar Paul Zobel je več let to skušal in se prepričal, da je prav dobro. Ravnal je takole: Korenino je obrezal ravno tako kakor da bi bil imel drevó v skopano jamo posaditi. Potem je zemljo na določenem mestu enmalo razkopal, močen kol dobro v zemljo zabí, zraven kola pa drevesice s korenino naravnost na zemljo postavil in ga po navadi h kolu privezal; ko je vse to naredil, je korenino drevesa z dobro perstjo 6 do 7 pavcev na debelo posul. Drevesa, ki se na pešenih krajih, kjer je spodej le pesek, po stari navadi v jame vsajajo, rade vsahnejo, — to vé vsak gospodar. Na to vižo verh zemlje posajene pa se sponašajo kaj dobro in ostanejo zdrave in rodovitne. Tudi na močirnih krajih, kjer preobilna moča v zemlji koreninam škoduje, ako se vsadí v jame, je tako ravnanje verh zemlje vse hvale vredno. Le poleg njiv bi ne bilo svetovati zato, ker plug, kadar se blizo orje, lahko poškoduje verh zemlje razširjene korenine, da drevesice potem vsahne. Povsod drugod pa se zamore ta sadba priporočati, zakaj po nji se drevesa, kakor smo rekli, tudi na takih zemljah dobro obnašajo, kjer bi sicer pod zlo šle.

(Woch. d. pat. oec. G. in Böhm.)

Gospodarske novice.

* Pod nadpisom „Bistroumen pripomoček za povzdigo sadjoreje“ (Ein sinnreiches Mittel zur Hebung der Obstkultur) beremo v dunajskem časniku „Presse“ novico, da v vojaški Granici (k. k. Militärgränze) vleva višji ukaz kompanijam, da vprihodnje se ne smé nikomur poročni list dati, dokler ženin in nevesta nista zato postavljeni komisii skazala, da sta zasadila predpisano število cepljenih dreves. Omenjeni časnik hvali to višjo zapoved kot gotov pripomoček, da se spravi sadjoreja na noge. V več deželah in tudi pri nas v nekterih krajih je to že stara lepa in koristna navada, — ne vémo: zakaj bi se naravnost ne ukazala pa povsod, kjer je še premalo sadja zasajenega! Veseli smo tudi mi sprejeli to novico kot višji ukaz iz Horvaškega in serčno želimo, da bita postava povsod obveljala, ker povsod je sadja potreba, povsod sadje veliko zaleže gospodarjem. Tudi prisiljena dobrota je dobrota; ako je ne spozná tisti, ki je prisiljen kaj dobrega storil, jo bojo že spoznali, kaj veljá! otroci in unuki in unukov unuki.

* Da bi tertno bolezen odvernili je nek posestnik na Laškem vitez Ratti k vsaki terti položil kos neugašenega apna in ga s perstjo zakril. Pravi, da je prav dobro pomagalo, posebno v kremenasti zemlji.

Popotni spominki.

Dva dni v Goratanu. (Dalje.)

Po kratki pomudbi sem zapustil Rabelj. Kmali unkraj kaže ob cesti na levo mala dolinica prelep slap, kterege sem dolgo z začudenjem ogledoval. Čez visoke pečine šumlja potoček kakor bister srebern pas doli v ravnino. Pač mnogokrat sem na tem potovanji obžaloval, da ni mi dan risarski um, ker z mnogo drugimi lepotijami dal bi bil tudi ta slap prec na papir. — Prestopivši mostek, pod katerim spod slapa pritekajoča vodica urnega teka proti velikemu potoku hití, se mi je jela cesta tik levega hriba napenjati vkreber. Nisem dolgo koračil še kviško, ko se mi je posvetilo v dolinici na desno prelepo, temno-zeleno Rabeljsko jezero s svojim malim otokom. Troje velicij gorá: Montač s svojimi večnimi sneženimi plazovi, Kraljev verh in Petverh se ogledujejo v zerkalu tihega jezera, ki je bilo danes vse mirno in pokojno. Kadar pa po hudih nevihtah in pomladi, ko se sneg na obdajočih gorah topí, silni potoki va-nj privrejo, prestopi svoje meje in navadno tiha, iz njega izvira joča rečica se spremeni v hrušečo reko, ki Rabelj-u in celi dolini preti s potopom.

Dolgo me je peljala pot, izsekana v sinji rob visoko nad obrežjem jezera — vedno precej napeta; mahoma se okrene na levo proti izhodu in v malo trenutkih sem se znašel na verhu Predila, kjer ob cesti stoječ steber naznanjuje popotniku mejo Goratana in primorske kronovine. Stal sem tedaj v tem malem času, kar sem domačo zemljo zapustil, že v tretji deželi. Čvetero ob cesti stoječih poslopij nam priča, da tudi visoke, divje in puste kraje poišče človeška pridnost, iskaje od majke narave ljubega kruhka. Pa te hiše popotnik lahko prezre, ker razgled, ki se nam verh Predila v primorsko zemljo odpre, je eden nar lepših, ki si jih človek misliti zamore. Goli, okrogli in stermin Mangart, ki kaže v Krajno in Primorsko svoj bledi, divji obraz, stoji pred nami ter nadvladuje nebrojno število stermin verhov, ki se od njega sem na levo vlečejo proti Goratanu, na desno pa proti Bovcu. Pred menoj v bližnji daljavi sem zagledal nad in pod cesto nove Prediljske terdnjave; od njih naprej doli pa sem ob podnožji Mangarta sledil z očesom cesto, dokler se mi ni deleč doli med gole pečine, roditeljice višnjeve Soče, zgubila. Ene korake še sem stopal naprej in stal sem zopet na mestu, kjer je leta 1809 obilno močila krí jugoslovanskih hrabrih junakov posvečena tla domovine. Kakor so nekdaž Špartanci zapisali na kamniti steber, kjer je Leonida s svojimi hrabrimi tovarši padel, pomenljive besede: „Ptujec, povej Lakedemoncem, da mi tukaj počivamo, ker smo postave domovine spoštovali“, ravno tako nam med spodnjo in zgornjo terdnjavo tik ob cesti stoječi spominek, zelo enak unemu pri Naborjeti, naznanjuje: „V spomin junaške smerti e. k. stavbenega stotnika Janeza Herman-a žl. Hermansdorf-a dné 18. maja 1809 in z njim padlih bojnih tovaršev (postavil) cesar Ferdinand I.“